

Gündem

DEK -TMK Olağan Genel Kurul Toplantısı'nda yer değişikliği	5
Doğalgaz dağıtımında ikinci yatırım hamlesi	6
Unit International ve Koreli SK Group'tan 3.4 milyar EUR'luk dev ortaklık	7
Yamaçtepe – 2 RES'te saha değişikliği yapılacak	8
Corporate Resources Tekirdağ'da doğalgaz arayacak	9
Karaburun RES'te 103 MW kapasite artışı için ÇED süreci sürüyor	10

Orman Genelgesine takılan RES projeleri için kritik süreç

Devami Sayfa 4

Enerji sektörüne verilen teşvikte azalış

Devami Sayfa 5

MAKALE

AB ve Gazprom uzlaşısı Türkiye'yi nasıl etkiler – II

Devami Sayfa 13- 14

Eser Özdi

Rüzgarda gündem kapasite artışları

İzmir'de düzenlenen 'İzmirRüzgar' toplantısında gündemi değerlendiren TÜREB Başkanı Mustafa Serdar Ataseven ve Gürış Enerji Genel Müdürü Ali Karaduman, işletmedeki projelerin kapasite artışlarına bir an önce izin verilmesi gerektiğini vurguladılar:

(Emre Ertürk – 23.3.2017) İzmirli rüzgar yatırımcılarını ve sektör temsilcilerini buluşturan "İzmirRüzgar" toplantısında birer konuşma yapan TÜREB Başkanı Mustafa Serdar Ataseven ve Gürış Enerji Genel Müdürü Ali Karaduman, işletmedeki projelerin kapasite artışlarına bir an önce izin verilmesi gerektiğini vurguladılar:

TÜREB Başkanı Ataseven, YEKA ihalesi ile ilgili önemli bilgiler verdi: "2015 yılında alınan 3 GW RES ön lisans başvurusunun tamamlanması ve ardından YEKA ihalesine çıkılması yönünde bir kanaat var enerji yönetiminde. Ancak bu konu %100 kesinlik

kazanmış izlenimi edinmiyoruz."

Gürış Genel Müdürü Ali Karaduman da sektörün acil çözüm bekleyen sorunlarından biri olarak zarar mahsuplaşmasını gördüğünü şu sözlerle ifade etti:

"Yatırıma başladıktan sonra kabul yapıncaya kadarki sürede oluşan kur farkı, ana para ve faiz ödemeleri ile amortismanlar finansal tablolara yansıtılmalı ve projelerin kar edinceye kadarki zarar mahsuplaşmalarının mutlaka yapılması gerekiyor. Zarar mahsubunu, zararların tamamını mahsup edene kadar yapabilmeliyiz."

Devami Sayfa 2

Güneşte 1 GW Karapınar YEKA ihalesi 6.99 \$cent/kWh ile sonuçlandı

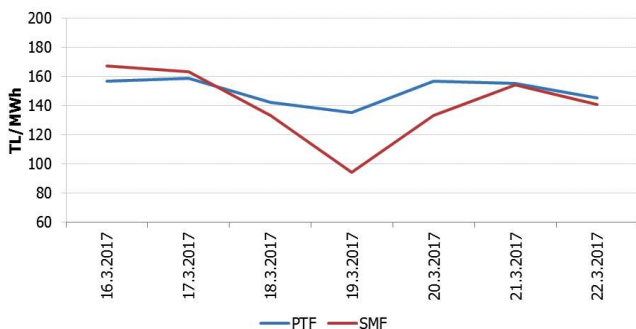
Yenilenebilir enerji yatırım modeli olarak dönüm noktası kabul edilen Karapınar Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı (YEKA) ihalesinde en düşük teklifi 6.99 \$cent/kWh ile Kalyon - Hanwha Q Cells OGG verdi.

(Enerji IQ – 20.3.2017) Türkiye'deki yenilenebilir enerji yatırımlarının geleceği için dönüm noktası kabul edilen ilk YEKA ihalesi, Karapınar'da kurulacak 1 GW kurulu güce sahip güneş santrali için yapıldı. İhalenin sonucunu değerlendiren Solar Baba Platformu'nun kurucusu Ateş Uğurel, "Biz bu sonuçtan ve çıkan fiyattan memnunuz" dedi ve ihalede yerli üretim şartı olmasaydı rakamın 4.8

\$cent/kWh civarında olacağını belirtti. Bu ihaleyi, Niğde, Van ve Karaman'da yapılacak ihalelerin takip etmesini beklediklerini söyleyen Uğurel, Hanwha Q Cells'in bu ihalelerden birini daha alarak panel üretim tesisini verimli değerlendirmek isteyebileceğini ifade etti. Uğurel, bundan sonraki YEKA ihalelerinde rakamın daha düşük oluşmasını beklediğini de sözlerine ekledi.

Devami Sayfa 11

Yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilen elektrik miktarındaki düşüş nedeniyle, ortalama piyasa fiyatlarında artış gözlemlendi

16 Mart – 22 Mart tarihleri arasında, ortalama piyasa takas fiyatı (PTF), bir önceki dönemin ortalama değeri olan 144.28 TL/MWh'e göre %4.1 oranında artarak ortalama 150.24 TL/MWh olarak kaydedildi. Bu dönemde ortalama talep, bir önceki dönemin ortalama talebine göre %0,5 oranında azaldı. Aynı dönemde ortalama rüzgâr üretim %35,8 oranında azalış gösterirken, ortalama hidroelektrik üretim de %6,3 oranında azaldı.

Ortalama termik alınabilir güç, bir önceki döneme göre %2,8 oranında arttı. Ortalama hidroelektrik alınabilir güçte %1,1 oranında azalış gözlemlenirken, aynı dönemde ortalama rüzgâr alınabilir güç de %10,5 oranında azaldı.

Devami Sayfa 15 - 16

Rüzgarda gündem kapasite artışları ve YEKA

İzmir'de düzenlenen ve sektör temsilcilerini buluşturan 'İzmiRüzgar' toplantısında gündemi değerlendiren TÜREB Başkanı Mustafa Serdar Ataseven ve Gürış Enerji Genel Müdürü Ali Karaduman, işletmedeki projelerin kapasite artışlarına bir an önce izin verilmesi gerektiğini vurguladılar.

(Emre Ertürk – 23.3.2017) İzmirli rüzgar yatırımcılarının ve rüzgar sektörüne ekipman ve hizmet sunan sektör temsilcilerinin bir araya geldiği "İzmiRüzgar" toplantısının ikincisi, 22 Mart Çarşamba günü gerçekleştirildi. Ege Bölgesi Sanayi Odası'nın Konak'taki merkezindeki

yemekli toplantıya, TÜREB Başkanı Mustafa Serdar Ataseven ve Gürış Enerji Genel Müdürü Ali Karaduman başta olmak üzere 50'ye yakın sektör temsilcisi katıldı.

Rüzgar sektörünün mevcut durumu ve geleceğine ilişkin konuların tartışıldığı

toplantıya katılan firmalar arasında, Dost Enerji, Akça Holding, Enisolar, Enercon, Verk Enerji, UL Dewi, Ateşçelik, Monsson, Smart Con, Solar Baba Platformu ve Enerji IQ da yer aldı.

Toplantının organizasyonunu Aydın Yalçın ve Görkem Teneler gerçekleştirdiler.

'Zarar mahsubunu, zararların tamamını mahsup edene kadar yapabilmeliyiz'

Toplantının organizasyonunu gerçekleştiren Aydın Yalçın'ın açılış konuşmasıyla başlayan toplantıda ilk sözü alan Gürış Holding'in enerji yatırımlarını gerçekleştiren iştiraki Mogan Enerji Yatırım Holding Genel Müdürü Ali Karaduman, rüzgar, jeotermal ve hidroelektrik santral yatırımları ile Türkiye'nin en büyük yenilenebilir enerji portföylerinden birine sahip olan şirketlerinin yatırım stratejileri ve sektörün gelişimi ile ilgili dikkat çekici bilgiler verdi.

Sözlerine 'Biz Türkiye'nin enerjisine gönül veren bir grubuz' diyerek başlayan Ali Karaduman, işletmedeki 454 MW rüzgar kurulu gücüyle bu alanın ciddi oyuncularından biri olduklarını söyledi.

Ali Karaduman, sektörün acil çözüm bekleyen sorunlarından biri olarak zarar mahsuplaşmasını gördüğünü şu sözlerle ifade etti:

"Rüzgar projeleri çok yüksek karlı projeler değil. Tesisi, yatırıma başladıktan sonra en iyi şartlarda 24 ay veya normal şartlarda 36 gibi bir sürenin sonunda ancak geçici kabul yapıldıktan sonra ticari işletmeye alabiliyorsunuz. Bu süre zarfında, yani yatırıma başladıktan sonra kabul yapılıncaya kadarki sürede oluşan kur farkı, ana para ve faiz ödemeleri ile amortismanlar finansla tablolara yansıtılmalı ve projelerin kar edinceye kadarki zarar mahsuplaşmalarının mutlaka yapılması gerekiyor. Zarar mahsubunu, zararların

tamamını mahsup edene kadar yapabilmeliyiz."

2008 yılında işletmeye alınan 32 MW kurulu güce sahip Belen RES ile sektöre girdiklerini söyleyen Karaduman, daha sonra lisans satın alarak portföylerine ekledikleri Afyonkarahisar, Edime, Kırklareli ve Muğla'daki yatırımları tamamladıklarını ve işletmedeki kurulu güçlerinin 454 MW'a ulaştığını belirtti. Yakında 120 MW civarında kurulu güce sahip olacak yeni bir RES projesine de başlayacaklarını kaydeden sektörün deneyimli ismi Ali Karaduman, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Rüzgar sektöründe güzel bir birliktelik var. Mühendislik ve know-how gelişti. Sektörün gelişmeye başladığı ilk yıllardaki hatalar artık yapılmıyor. Biz de deneyimimizle ve yatırım perspektifimizle bu gelişime katkı sağlamayı misyon edindik. Tüm santrallerimizde 'operation' ve 'maintenance' (işletme ve bakım) işlerini, bu alanda yetiştirdiğimiz kendi ekiplerimizle yapıyoruz. Ayrıca kaliteli Türk imalatçılarla çalışıyoruz. Kule, kanat ve ankrajı yerli firmalardan tedarik ederek ilerliyoruz."

'Gürış'in stratejik yatırım planlarında rüzgar var'

Rüzgarda gerçekleştirilecek YEKA ihalesini de yakından takip ettiklerini belirten Ali Karaduman, bu ihalelerdeki %51 yerlilik şartının Türk sanayiini geliştireceğini söyledi.

Türkiye'nin hidroelektrik potansiyelinin

büyük kısmını kullandığını söyleyen Karaduman, böylece bu alanda çok cazip ve büyük yatırım potansiyelinin azaldığını kaydetti. Buna karşın Türkiye'nin rüzgar potansiyelinin 45,000 MW civarında olduğuna dikkat çeken Karaduman, Gürış olarak stratejik yatırım planlarında rüzgann olduğunu söyledi.

Yatırımlarını çevreye azami duyarlı bir şekilde gerçekleştirdiklerinin altını çizen Karaduman, her santral sahasının yakına "Yamantürk Hatıra Ormanı" kurduklarını, bu bağlamda en büyük yatırımları olan Dinar RES sahasının yakınlarına 100 bin fidan diktiklerini de sözlerine ekledi.

'Kapasite artışlarına

bir an önce izin verilmeli'

Ali Karaduman, kapasite artışlarında sorunlar yaşandığını ve onaylar için beklendiğini de belirterek, kapasite artışlarına bir an önce izin verilmesi gerektiğini vurguladı.

Türkiye'nin ilk jeotermal yatırımlarını gerçekleştiren firmalardan biri olduklarını da belirten Ali Karaduman, Aydın Germencik'te 162 MW kurulu güç ile faaliyette olan jeotermal santrallerinin kurulu gücünü gelecek yıl 300 MW'a yükselteceklerini de açıkladı.

‘RES’te kapasite artışlarının önü açılmazsa, 2018’de 200-300 MW kurulu güç ancak işletmeye alınabilir’

Toplantıda söz alan ve sektörün gündemi ile ilgili dikkat çekici bilgiler veren TÜREB Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Serdar Ataseven, 2015 yılında alınan 3,000 MW rüzgar ön lisans başvurularına ilişkin yarışmaların Eylül ayında yapılmasını planlandığını, bunun ardından da toplam 1 GW bölgesel bağlantı için YEKA ihalesine çıkılmasının düşünüldüğünü söyledi. Ataseven, 3,000 MW başvurunun iade edilme olasılığına ilişkin bir soruya verdiği cevapta; “Yarışmalar %100 yapılacak diyemem” dedi.

Mustafa Serdar Ataseven, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Rüzgar sektörü, Enerji Bakanlığımızın ve EPDK’nın katkılarıyla büyüyerek çok ciddi bir noktaya geldi. Bu sürece biz de TÜREB olarak ilk günden bu yana katkı sağlamaya çalışıyoruz. Bir süre önce hazırladığımız raporu kamuoyuyla paylaştık. Bu raporda da görüldü ki Türkiye, geçen yıl işletmeye alınan kurulu güçte dünyada yedinci, Avrupa’da ise üçüncü oldu.”

‘YEKA için şartname

hazırlıkları sürüyor’

“Sektörün ilgiyle beklediği YEKA ihaleleri ile ilgili geçen hafta Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü’nde bir toplantı yapıldı ve şartname hazırlıkları tartışıldı. Rüzgardaki YEKA ihalesinde, güneşten farklı olarak tek

bir saha olmayacak. Bölgesel bazda RES bağlanabilir kapasiteler açıklanacak, 150 MW, 200 MW, 300 MW gibi. Şu anda rüzgardaki YEKA ihaleleri için 2 GW bir kapasite hazırlanıyor. İlk fazda bunun 1 GW’ının ihale edilmesi düşünülüyor. Bu ihalelerde, proje geliştirme işi yatırımcılara bırakılacak. Yani güneş ihalesinde olduğu gibi saha yatırımcıya verilmeyecek. Bunun için de 90 gün süre verilmesi düşünülüyor ki bu süre bizce yeterli olmayacak.”

“3 GW ön lisans başvurularının yarışmaları en erken Eylül ayında başlar kanısındayız. Ancak bu konu %100 kesinlik kazanmış izlenimi edinmiyoruz.”

2015 yılında alınan 3 GW RES ön lisans başvurusunun tamamlanması ve ardından YEKA ihalesine çıkılması yönünde bir kanaat var enerji yönetiminde. Eğer bu gerçekleşirse, 3 GW ön lisans başvurularının yarışmaları en erken Eylül ayında başlar kanısındayız. Ancak bu konu %100 kesinlik kazanmış izlenimi edinmiyoruz.

‘YEKA’da süre en az 25 yıl olmalı’

YEKA’da teklifler 15 yıl için veriliyor, ancak lisans 49 yıl için alınıyor. Türbinlerin ömrü ise

25 yıl. Bu bağlamda, ihalelerdeki alım garantili sürenin de en az 25 yıl olması gerektiğini düşünüyoruz. Hatta lisans süresi boyunca olması gerektiğini düşünüyoruz

Ayrıca YEKA’da kapasite artışlarının nasıl yapılacağı konusu da henüz belirsiz gözüküyor. Bu konunun da netleştirilmesi gerektiği kanısındayız.

“Önümüzdeki yıllarda yatırımlarda bir yavaşlama gözüküyor”

Şu anda 828 MW kurulu güç inşa halinde. Bunun 600-700 MW’ı bu sene içerisinde devreye girer. Eğer kapasite artışlarının önü açılmazsa, 2018 yılında da 200-300 MW kurulu güç ancak işletmeye alınabilir. Kapasite artışlarına izin verilmesi ve 3 GW ön lisans yarışmalarının yapılması halinde de bu santrallerin inşaat izinleri en az 2 yıl sürer. Dolayısıyla önümüzdeki yıllarda yatırımlarda bir yavaşlama gözüküyor. Bu durum, birleşme ve satın almalar ile sayısı 8 adete düşen rüzgar türbini firmalarından, pazar payı düşük olanlarının piyasadan çıkması sonucunu doğurabilir.

“Bundan sonraki YEKA ihalesinde fiyat daha da düşer”

‘İzmiRüzgar’ toplantısına katılan Solar Baba Platformu’nun kurucusu Ateş Uğurel, bu hafta başında gerçekleştirilen YEKA ihalesi ve güneş sektörü ile ilgili değerlendirmeler yaptı.

Kalyon – Hanwha Q Cells OGG’nin 6,99 USDcent/kWh teklifi ile sonuçlanan YEKA ihalesi için “Biz bu sonuçtan ve çıkan fiyattan memnunuz” diyen Uğurel, ihalede yerli üretim şartı olmasaydı rakamın 4,8 USDcent/kWh civarında olacağını belirtti. Bu ihaleyi, Niğde, Van ve Karaman’da yapılacak ihalelerin takip etmesini beklediklerini söyleyen Uğurel,

Hanwha Q Cells’in bu ihalelerden birini daha alarak panel üretim tesisini verimli değerlendirmek isteyebileceğini ifade etti. Uğurel, bundan sonraki YEKA ihalelerinde rakamın daha düşük oluşmasını beklediğini de sözlerine ekledi.

Uğurel sözlerini şöyle sürdürdü: “Türkiye’nin güneşteki kurulu gücü 1.1 GW’ı geçti. Bu sene lisanssız santrallerden 1.6 GW yeni kapasite bekliyoruz. Bu kadar mevzuat engeline rağmen kurulu gücün 2.5 GW’a ulaşması önemli. Dünyadaki

güneş kurulu gücünün önemli bir bölümü çatılarda. EPDK da bu yönde bir yönetmelik hazırlıyor. Öztüketimi önemseyerek oluşturulan bu yönetmeliğin Haziran ayında yürürlüğe girmesini bekliyoruz. 2018 yılından itibaren lisanssız santraller biter ve yatırımlar çatılara evrilir görüşündeyiz”

“Toplantı çok verimli ve faydalı oluyor”

Toplantıya İdari İşler Müdürü Yılmaz Zafer Aslanlı, İşletmeler Müdürü İsa Alkan ve Projeler Müdürü Nurullah Çelik ile katılan Dost Enerji adına toplantıyı Enerji IQ’ya değerlendiren Yılmaz Zafer Aslanlı, ikincisi düzenlenen ‘İzmiRüzgar’ toplantısının sektörel bilgi paylaşımı açısından çok faydalı olduğunu söyledi. Aslanlı sözlerini şöyle sürdürdü:

“Rüzgar sektörü dinamik ve hızlı büyüyen bir sektör. Ayrıca yeniliklerin de hızlı bir şekilde adapte olduğu bir alan. Uzun yıllardır rüzgar yatırım süreçlerinin içerisinde olan sektör temsilcileri olarak böyle sohbet toplantılarında paydaşlarla bir araya gelerek fikir tartışması ve bilgi paylaşımı yapmak çok faydalı oluyor. Düzenleyenlere teşekkür ediyoruz.”

